

Devis Valenti

Ikonografija carske moći: Karlo Veliki kao Novi Konstantin

Oko sredine 8. stoljeća, posebno tijekom pontifikata Stjepana II. (752.-757.) i Pavla I. (757.- 767.), iznimno se promicao kult svetog Silvestra, odgovornog, prema hagiografskoj tradiciji koju prenose Actus Silvestri, za preobraćenje cara Konstantina. Pape su koristili Actus Silvestri kao potporu u borbi protiv ikonoklazma, pozivajući se na epizodu u kojoj se otkriva identitet Petra i Pavla zahvaljujući ikonama koje je rimski biskup pokazao caru te kao sredstvo legitimiranja svjetovne moći rimske Crkve. U takvom političkom kontekstu, zapravo, znanstvenici vide uređenje Konstantinove darovnice (Constitutum ili Donatio Constatini). U okviru ovih povijesnih okolnosti papa Stjepan II. transformirao je carski mauzolej pokraj crkve Svetog Petra u kapelu posvećenu svetoj Petronili, oslikanu freskama s prizorima iz života cara Konstantina i namijenjenu za privatni kult karolinških vladara, dok su njegovi nasljednici odgovorni za intervencije u unutrašnjosti vatikanske bazilike, kojih je cilj veličanje priča iz života svetoga Silvestra. Godine 778. papa Hadrijan I. u jednom pismu slavi francuskog cara kao "novog Konstantina", navodeći neke rečenice iz Constitutum, no prvi citat, preuzet iz Darovnice (Donazione), odnosio se na odluke sinoda koji se održao u Rimu 798., u vrijeme pape Lava III., tijekom čijeg su pontifikata naručene dvije monumentalne realizacije velikog značenja, s Karlom kao protagonistom ikonografskog programa, što odražava papinsku ideologiju moći: leoninski triklinij u Lateranu i mozaik u apsidi crkve Svete Suzane. Konstantinov model, nasuprot tome, nije se pokorio političkim i religijskim težnjama papa, već je služio kao ikonografski izvor za samoproslavu karolinške dinastije, čiji su vladari, identificirajući se s prvim kršćanskim carem, namjeravali naglasiti vlastitu ulogu u obrani vjere od islamske opasnosti. Ovim fenomenom obuhvaćene su i dvije neuralgične epizode karolinške mitogeneze, otkriće Karlova groba, koji pronalazi Oton III. 1000. godine, i njegova kanonizacija 1165., u prisutnosti Friedricha Barbarosse, preko kojega se namjeravalo proglasiti političko i duhovno naslijeđe francuskoga cara. Fascinacija koju je prouzročila figura Karla u sukobima s herojskim i slavljeničkim imaginarijem, bila je stalna, baš kao i njegova povezanost s već gotovo epskim imenom Konstantina, i to zahvaljujući produkciji literarnih djela koja su potvrđivala herojske geste Karla Velikog, a ponajviše one u cijelosti ispunjene fantazijom i fokusirane na borbu za obranu kršćanstva od nevjernika, u Palestini i Španjolskoj.

Prijevod s talijanskoga: Nina Šepić